

Alışkanlıklarımız takip eden firmalar, bunlardan para kazanmak için hangi ürünlerle beraber hangilerini aldığımızı öğreniyor. Hangilerini almadığımızı da. Mısır gevreği alıp süt almayan müşterisine süt kuponu gönderiyor, senede iki defa büyük miktarda çöp torbası alanların bahçesi olduğuna ve bahçe aletleriyle ilgili reklama açık olduğunu buluyor.

---

Türkiye hakkında tahminlerde bulunmanın kolay tarafı, bizim yirmi sene sonra ne olacağımızı Avrupa ve Amerika'nın durumuna bakarak anlayabilmemiz. Bildiğim kadarıyla bu *kişiye mahsus kupon* devri başlamadı. O kadar veri manyağı firma yok. Mağazalarda kart dağıtıyorlar ama amacı veri toplamaktan çok, müşteri bağlamak sanırım. Şahsi bilgilerle bağlayacak telefon numarası veya T.C. Kimlik numarası gibi bir bilgi yoksa, bu kartlardan elde edilecek bilgi de sınırlı, çünkü bir kişinin birden fazla kartı olması aradaki bağlantıları zayıflatıyor.

Amerika'da Target isimli bir mağaza zincirinin, insanları nasıl takip edip, nasıl bu bilgileri *hususî promosyon* için kullandığını okudum. İnsanların Internet veya kendilerine verilmiş kuponlar yoluyla nasıl takip edildiklerini. Mağazalarına giren insanların yarısının tüm alışveriş geçmişini ve demografik bilgilerine sahiplermiş. Ancak onlar bile bu işin *başında* olduklarını söylüyor. Veri üretip, alıp, satıp, bunlardan insanlara daha çok mal satma işinin başında.

Facebook denen illetin neden bedava olduğunu ve reklam olmasa bile bedava olmaya devam edeceğinin farkında mısınız? Google'ın neden *sosyal medya* işine girmeye çalıştığını?

---

Yeni kölelik bu, enformasyon köleliği. İnsanları zihinleriyle zincirliyorsun, alışkanlıklarıyla. Özgürlük pahalaniyor. Verilerinin işlenmesini kabul etmek daha ucuz ve kolay. Internet'i bu büyük firmalardan uzakta yaşamak hala imkansız değil, kendi mail sunucunu tutar, sosyal medyaya bulaşmaz, hiçbir yerde oturum açmaz ve Tor gibi anonimleştirme servisleri kullanırsan mümkün ama buna değer mi? Değmez diyen insanların hayatı giderek kolaylaşırken, değer diyen insanlar giderek daha az *bağılantılı* oluyor. Dört senedir Facebook kullanmıyorum, Google'ı da artık terketmek istiyorum ama mesajlaştığım insanların hiçbiri, benim güzel ilkelerim uğruna WhatsApp'ı, Hangouts'u bırakıp da, güvenli alternatiflerine geçmez. Windows'u veya OS X'i bırakıp, mümkün mertebe özgür yazılım kullanmaya yanaşmaz. Herkesin kullandığını kullanmak daha kolay ve herkesin ne kullandığını da genel olarak pazarlamacılar belirliyor.

Genel olarak kimse başkasına beş kuruş zarar vermek için iki kuruşluk gayret göstermeye çalışmıyor. İnsanlar özgürlüğün fiyatına bakıyor, bir de köleliğin neredeyse *bedava* duruşuna ve köleliği tercih ediyor.

Ben de bu konuda insanları suçlayamıyorum. Çünkü tam bir özgürlük, devletten de, sadece Internet şirketlerinden değil, diğer tüm şirketlerden de özgürlük anlamına geliyor ve bu kadar büyük bir özgürlük için tüm medeniyetten uzaklaşmak gerek.

Belki de özgürlük doğru bir soru değildir. Belki asıl mesele, kimin kölesi olduğudur insanın.